

Indre Østfold kommune

Deres ref

Vår ref
24/5189-

Dato
26. november 2024

Beslutning om å innvilge søknaden fra Indre Østfold kommune om å gjennomføre forsøk som del av forsøksordningen

Innledning

Saken gjelder søknad om å gjennomføre forsøk som del av forsøksordningen som administreres av Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter kalt KDD). Se generell informasjon om forsøksordningen på <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/forvaltningsutvikling/tillitsreform/forsokskommune/id2967899/>.

Kunnskapsdepartementet (heretter kalt KD) har besluttet å innvilge søknaden, noe som innebærer at Indre Østfold kommune kan delta i forsøksordningen med forsøk om å prøve ut halvårsvurdering uten karakter på 8. trinn. Nærmere om begrunnelsen for beslutningen og betingelsene for gjennomføringen av forsøket framgår under.

Rettslig grunnlag

Opplæringsloven § 29-3 lyder som følger: «*Etter søknad frå kommunen eller fylkeskommunen, eller etter eige initiativ, kan departementet gjere tidsavgrensa unntak frå lova eller reglar gitt med heimel i lova dersom det er nødvendig for å gjennomføre pedagogiske eller organisatoriske forsøk. Forsøka skal vere etisk forsvarlege, godt fagleg underbygde, og ikkje svekkje elevane sine grunnleggjande rettar etter lova. Forsøka skal evaluerast og rapporterast.*»

Det framgår av opplæringsloven § 2-3 at departementet gir forskrift om individuell vurdering. I opplæringsforskriften § 9-13 andre ledd, jf. § 9-3 første ledd er det regler om at elevene fra og med 8. trinn skal få halvårsvurdering med karakter i fagene.

Om søknaden

Indre Østfold har i den endelige søknaden 30.10.24 bedt om å få gjennomføre forsøk med om å prøve ut halvårsvurdering uten karakter på 8. trinn. Kommunen skriver at dette i praksis innebærer unntak fra opplæringsforskriften § 9-3 om karakterer i fag.

Om formålet med forsøket skriver kommunen at Indre Østfoldskolen skal kjennetegnes ved å være fremtidsrettet, og har som mål at flest mulig fullfører og består både grunnskolen og videregående opplæring. I den forbindelse skriver kommunen blant annet:

«Skolen ønsker å øke læringsutbytte og skolenærværet gjennom å ivareta prinsippene for underveisvurdering som inkluderer læringsfremmende tilbakemeldinger uten karakter. Vi er inne i store endringer med mer samarbeidslæring og alternative opplæringsformer og arenaer. Vi ønsker at alle våre elever skal befinne seg i en læringszone hvor vi sammen, både elever og lærere, øker den sosiale og faglige kompetansen. På tross av at skolene er i en endringsprosess, legges det fremdeles stor vekt på karakterer. Elever, foresatte og dels ansatte er opptatt av tallkarakterene. Dermed tar den summative vurderingen for stor plass i det som skal være selve læringsprosessen. Dette ønsker skolene å endre på. Målet er at vi alle skal utfordres på hvordan lærer eleven best, og hvordan bidrar jeg som lærer til å veilede eleven slik at han/hun får ut sitt potensiale. Skolene har tro på at innholdet i dialogen om læring mellom elev, lærer og foresatte vil endre seg ved å prøve ut vurdering uten karakter på 8. trinn. Vi ønsker også å bidra til mestringsfølelse for de som har falt utenfor og har tro på at den gode dialogen om læringen kan ta bort noe av det presset enkelte av våre elever føler på i dag.»

Om bakgrunnen for søknaden peker kommunen på at mange av elevene i kommunen har stort fravær, psykisk uhelse, lav mestringsfølelse, sosialt press og opplevelse av å falle utenfor. Kommunen peker videre på at mange av elevene har vedtak om individuell tilrettelegging, og at fullføringstallene for videregående opplæring i kommunen er noe lavere enn gjennomsnittet i Viken. Kommunen skriver at *«Skolen må da utfordre oss selv på hva vi kan gjøre annerledes for at elevene våre skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen og makse ut sitt potensiale.»*

Kommunen skriver også at *«Alle ungdomsskolene i Indre Østfold kommune deltar i et samarbeid med Askim videregående skole og Mysen videregående skole om å sikre en mer karakterdempende opplæring. Vår søknad om å prøve ut halvårsvurdering uten karakter vil i så måte underbygge en kultur for gode læringsfremmende tilbakemeldinger som vil være gjenkjennbart fra ungdomstrinnet til videregående opplæring.»*

Når det gjelder gjennomføringen av forsøket viser kommunen til at forsøket vil gjennomføres i fire år fra og med skoleåret 2025-2026 på Spydeberg skole, med én sammenlignbar skole i kommunen som referanseskole. Lærere som er motivert for å gjennomføre forsøket vil bli valgt ut, men kommunen forventer at minst to fag inkluderes i forsøket hvert år. Rektor på skolen skal sikre tilstrekkelig involvering av ulike parter og gir informasjon om forsøket underveis. Kommunen skriver videre at skolens ledelse vil ha ansvar for prosessveiledning i perioden, og at definerte gevinster må måles underveis. Kommunen vil sette i gang arbeidet

med å konkretisere prosjektplanen i februar 2025, og påpeker at dokumentasjon, gevinster og evaluering vil være en naturlig del av designet.

Om initiativ og forankring viser kommunen til at det var kontaktlærere på 8. trinn som skoleåret 2023-2024 uttrykte ønske om et slikt forsøk, og at kommunen forut for den politiske behandlingen av innsending av midlertidig søknad, forankret søknaden hos FAU, elevrådet og de ansatte.

KDs vurdering og beslutning

KD innvilger søknaden om forsøk med halvårsvurdering uten karakter i fag på 8 trinn.

Forsøkets overordnede mål om at flest mulig skal fullføre og bestå både grunnskolen og videregående opplæring, er et godt utgangspunkt for et forsøk, og det er interessant med ulike forsøk som har som formål å bedre forutsetningene for god læring ved blant annet å redusere fravær og psykisk uhelse. Kommunen opplyser i søknaden at alle ungdomsskolene i Indre Østfold kommune deltar i et samarbeid med Askim videregående skole og Mysen videregående skole om å sikre en mer karakterdempende opplæring. Det er positivt at forsøket bygger videre på et arbeid kommunen allerede gjør, og at kommunen jobber helhetlig sammen med fylkeskommunen. Også mange skoler i andre kommuner gjennomfører «dempet karakterpress». Det vil være interessant å få kunnskap fra et slikt forsøk kommunen søker om, som etter KDs vurdering vil være å ta utprøvinger av «dempet karakterpress» et skritt videre.

Forskningen på dempet karakterpraksis viser at det kan være positivt dersom lærerne er motiverte for å jobbe systematisk med vurderingskulturen og å endre måten de gir tilbakemeldinger på. For å lykkes med forsøket, er KD derfor enig i at må det sikres nødvendig eierskap og motivasjon for utprøvingen. Forsøket bør derfor være godt forankret hos de lærerne på skolen som berøres av tiltaket. Ut ifra opplysningene i søknaden om at initiativet har kommet fra lærerne selv, synes dette å være tilfelle på den aktuelle skolen.

Kommunen oppgir at hvor mange fag som skal inngå i forsøket, skal vurderes ut ifra hvor mange lærere som er motiverte for å delta. Selv om KD er enig i dette premisset, er det likevel nødvendig for blant annet evalueringen at det er en viss kontinuitet i hvilke fag som berøres. KD mener derfor at forsøket i hovedsak bør følge samme fag over noe tid selv om faglærer ikke nødvendigvis er den samme. I tillegg er KD enig med kommunen i at det bør være minst to fag med i forsøket for å kunne måle effekt. Samtidig mener KD det er hensiktsmessig at ikke alle fag, eller for mange fag, er omfattet av forsøket. Det bør blant annet være mulig for elevene å kunne sammenligne det å få halvårsvurderinger i form av karakterer med det å få halvårsvurdering i tråd med forsøket. KD mener derfor som utgangspunkt at forsøket ikke skal inkludere mer enn halvparten av fagene på trinnet.

Hvilke fag som skal inngå i forsøket kan kommunen, i samarbeid med evaluator, vurdere nærmere. Se punktet om evaluering under.

Forsøket kan ikke inkludere fag det gis sluttvurdering i på 8. trinn.

Forsøket synes å være godt forankret hos elever, foreldre, lærere og skoleledelse. KD har også merket seg at kommunen har spesifisert at rektor vil sikre tilstrekkelig involvering av, og informasjon til, ulike parter underveis i forsøket.

Forsøket kan gjennomføres ved Spydeberg ungdomsskole på 8. trinn. Forsøket kan gjennomføres for de fire skoleårene 2025-2026, 2026-2027, 2027-2028 og 2028-2029. Det gis unntak fra reglene i opplæringsforskriften §§ 9-13 andre ledd og 9-3 første ledd om at halvårsvurderinger må gis med karakterer. Forsøket forutsetter at elevene fremdeles får halvårsvurderinger, men at disse vurderingene heller kan gis som læringsfremmende tilbakemeldinger uten karakter i tråd med beskrivelsene i søknaden. I fagene som ikke er med i forsøket skal halvårsvurderingene også gis med karakterer i tråd med reglene i forskriften.

Beslutningen er fattet med hjemmel i opplæringslæringsloven § 29-3. Beslutningen regnes ikke som et enkeltvedtak. Beslutningen er fattet i samråd med KDD, da forsøket inngår som del av forsøksordningen som KDD administrerer.

Dersom kommunen underveis i forsøksperioden ser at det ikke er forsvarlig eller hensiktsmessig å videreføre forsøket, skal KD informeres. Dersom kommunen underveis finner at det er nødvendig eller hensiktsmessig med endringer i forsøkets innhold, omfang eller organisering som går ut over rammene for det innvilgede forsøket, må det sendes søknad om en justering av forsøket til KD.

Evaluering

Det er besluttet at både forsøksordningen og de enkelte forsøkene som inngår i forsøksordningen skal evalueres. Evalueringen skal lyses ut gjennom en offentlig anbudskonkurranse. Dette er regulert av lov om offentlige anskaffelser. Det er KDD som finansierer og som skal ha hovedansvaret for evalueringssoppgaven, men KDD og KD vil samarbeide om utlysningen av ett samlet evalueringssoppgave for de forsøkene som skal gjennomføres på KDs område. Vi vil lage en kortfattet beskrivelse av hver kommunes forsøk til bruk i utlysningsteksten. Denne beskrivelsen ønsker vi å avstemme med kommunen før oppdraget lyses ut.

KDD og KD forutsetter at kommunene som deltar i forsøksordningen samarbeider med det eller de miljøene som får i oppdrag å evaluere forsøket og forsøksordningen, og at kommunen legger til rette for at evaluator kan undersøke elementer i og virkninger av forsøket på en god måte. Vi vil komme tilbake med mer informasjon om evalueringen når leverandør er valgt.

KD forutsetter at kommunen samarbeider med evaluator om hvor mange fag som skal inngå i forsøket, og kontinuiteten på fagene. Dette er viktig for at evaluator skal ha de rette forutsetningene for å kunne undersøke elementer i og virkninger av forsøket.

Med hilsen

Lilly Sofie Ottesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Andreas Rakli
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Kommunal- og distriktsdepartementet